

Nittedal kommune

postmottak@nittedal.kommune.no

Saksnr. 20/03437

Oslo, 15. september 2022

Dette brevet sendes på vegne av Birdlife Oslo og Akershus, DNT Oslo og Omegn, Lillomarkas Venner Skiforeningen, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, og Norges Jeger- og Fiskeriforbund Akershus.

Uttalelse til

Saksnr. 20/03437 - Kommuneplanens samfunnsdel (2022 - 2035), Nittedal kommune

Tilsluttede organisasjoner i FNF Akershus er alle sterkt opptatte av å ta vare på naturgrunnet i Nittedal kommune, samt fremme et allment tilgjengelig friluftsliv.

Sammendrag

FNF Akershus synes kommuneplanen inneholder mye bra. Vi har allikevel innspill vi mener må med:

- Vi mener bærekraftsmålene for biosfæren bør komme tydeligere frem og ber kommunen legge til mål 6, 14 og 15 (i tillegg til mål 13) til bærekraftsmål som skal satses på.
- Videre ønsker vi at natur og friluftsliv, som kan bidra til å nå mange av kommunens mål i samfunnsdelen, får en større plass.
- Vi savner noe om frivilligheten som viktig bidragsyter for samfunnsutviklingen og ber kommunen inkludere punkter om dette.
- Vi påpeker videre at arealstrategien bør inneholde at kommunen skal utarbeide et areal-/naturregnskap, ta vare på vannforekomster i kommunen i all arealbruk og at kommunen må sørge for at arealbruken blir avklart gjennom planprosesser og ikke gjennom bruk av dispensasjoner.

Våre viktigste utfordringer

To store kriser preger verden i dag – klimakrisen og naturkrisen^{1 2}. Den største trusselen er arealendringer. Inngrepene gjøres stykkevis og delt, og medfører at både naturmangfoldet og friluftslivet settes på prøve. For å stanse tapet av naturmangfold, samt bremse den globale oppvarmingen, må forbruket av areal stoppes. **Ivaretakelse av naturen er grunnlaget for et bærekraftig samfunn.** Naturen renser vannet og lufta, produserer oksygen, sikrer pollinering av planter, resirkulerer næring, binder jordsmonnet, lagrer karbon, beskytter mot erosjon og er viktig for overvannshåndtering og flomdemping. Naturen er rekreasjonssted og områder hvor befolkningen driver med aktivitet. Stedegen natur gir store og små samfunn stedsidentitet. Nittedal kommune har blitt plassert som nr. 35 på landsbasis i verktøyet Naturkampen³ (en rangering av landets kommuner ved vurderingen av ti kriterier knyttet til naturmangfold), men det er fortsatt et forbedringspotensial. Naturkampen viser også på hvilke områder kommunen kan forbedre seg.

Regjeringen har styrket det lokale selvstyret, noe som innebærer at mesteparten av norsk natur forvaltes gjennom kommunal arealplanlegging. Det betyr at kommunene har et stort ansvar for å sikre nasjonale og regionale interesser gjennom sin samfunns- og arealplanlegging.

Kommunen er deponikommune og tar imot store mengder masse. Nye planer om deponier foreligger. Bygging av høyhus (med dype fundamenteringer) og mulige framtidige tunneler vil bidra til at det skapes mye masser lokalt. Dette er ikke berørt i planen.

På s. 10 – 11 i utkastet til kommuneplanen står de viktigste utfordringene til kommunene. Under bolken «Klima og miljømessig bærekraft» ber vi kommunen inkludere punktet «*ivaretakelse av naturmangfold*» og «*Ivaretakelse av Markagrensa med randsoner*». Videre ber vi kommunen inkludere noe om massehåndtering under «Næringsutvikling og infrastruktur».

Mål – Nittedal mot 2035

FNs bærekraftsmål

Bærekraftsmålene for biosfæren bør komme tydeligere frem. FNF synes det er veldig bra at FNs bærekraftsmål legges til grunn for planleggingen. Vi mener imidlertid at FN-målene for naturen, klima og miljøet må ligge til grunn for at vi skal kunne nå de andre målene for samfunn og økonomi, slik det godt illustreres i figuren fra Stockholm Resilience Centre på utkastets s. 22. Det betyr at kommunen bør legge til mål 6 (rent vann), 14 (livet i havet) og 15 (livet på land) i tillegg til mål 13 (stoppe klimaendringene) til viktigste bærekraftsmål som skal satses på for Nittedal kommune.

Vi ønsker at det kommer tydeligere fram at naturhensyn alltid må legges til grunn for alt som forvaltes av kommunen.

Målbilde med satsingsområder og samfunns mål

FNF synes målbildet «Det er godt å leve i Nittedal», satsningsområdene og samfunnsmålene er veldig gode og ivaretar våre interesseområder. Vi har likevel noen få kommentarer:

¹ [FNs klimapanel \(IPCC\) sin spesialrapport om klimaendringer og landarealer](#) av 8. august 2018

² [Naturpanelets \(IPBES\) rapport](#) av 6. mai 2019

³ [Naturkampen 2022 – Nittedal kommune](#)

- Legge til «natur» i satsingsområdet «Klima-, **natur** og miljøvennlig».
- Legge til «natur» under målbilde «Klima, natur og miljø» og legge til «arealnøytral» i samme målbilde, «Nittedal er en klimanøytral og **arealnøytral** kommune.»
- Legge til «**Opprettholde et variert løypenett**» som delmål på s. 33.
- Legge til «friluftsområder» under delmålet på s. 35, «Vi forvalter naturmangfold, vassdrag, **friluftsområder**, ressurser og arealer på en bærekraftig måte» og et nytt delmål «**Ivareta kulturminner og -landskap**» og «**Ivareta den særegne naturen i Nittedal, som Nitelva-vassdraget, ravineområder og myrer.**»
- Legge til et nytt delmål om frivillighet på s. 37: «Kommunen har et spesielt ansvar for å støtte opp om det frivillige arbeidet i kommunen.»
- Legge til «skiløyper» til punkt a6 på s. 46, «Vi skal sikre tilgjengelig, variert og sammenhengende grønnstruktur. Turstier, **skiløyper** og blågrønne kvaliteter skal videreutvikles i sammenhengende nett. **Planene må skje i samarbeid med natur- og friluftslivorganisasjonene i kommunen.**»

Langsiktig arealstrategi

Arealbruk, arealregnskap og arealnøytralitet. Det er arealendringer som hovedsakelig truer natur- og friluftslivsverdiene, da særlig bit for bit-utbyggingen som samlet sett beslaglegger og splitter opp naturområdene. Kommunenes arealplanlegging er den mest avgjørende faktoren for å ivareta naturverdier, friluftsliv, kulturmiljø og landskap. Det hviler derfor et stort ansvar på kommunenes politikere og administrasjoner for å ivareta naturen og muligheten for å bruke denne. Hensynet til naturen må gjenspeiles i arealbruken, og det er avgjørende å vite hva vi har og hva vi forbruker.

Det er flott at kommuneplanens samfunnsdel skal inneholde en **overordnet arealstrategi** med et arealregnskap, og oppfordrer kommunen til å tenke arealnøytralitet. Vi håper at det kan gjøre det lettere og mer konkret for kommunen å følge opp planene om å ivareta natur, legge til rette for friluftsliv og et bedre klima. Vi synes arealstrategien er veldig god og ivaretar våre interesseområder.

Vi har imidlertid noen kommentarer og ber kommunen legge til følgende:

- Legge til «og utøvelse av friluftsliv» og «nærturområder» under arealstrategi b6, «Det avsettes tilstrekkelig areal for fremtidig økt behov for ulike idretter **og utøvelse av friluftsliv**. Dersom lekeplasser, ballplasser, **nærturområder** eller treningsområder bygges ned eller omdisponeres vurderes de erstattet i nærområdet.»
- Kommunen skal sørge for at arealbruken blir avklart gjennom planprosesser, og at dispensasjonspraksis ikke forringer dette.
- Kommunen skal også gi «vanlig» natur verdi, og kommunen skal ha en økosystemtilnærming i planarbeidet.
- Alle vannforekomster i kommunen skal ha som mål å være i minst god økologisk tilstand i samsvar med målsetningene i vanndirektivarbeidet og ikke utsettes for nye tiltak som vil redusere denne.
- Kommunen skal areal-/naturregnskap for kommunen.
- Sikre bynært friluftsliv og sammenhengende ferdselsmulighet i grønne omgivelser.
- Kommunen skal utvikle og sikre områder med god kvalitet for fysisk aktivitet og rekreasjon i nærmiljøene.

Hvorfor

Vi ønsker at **hensyn til natur, økosystem, biologisk mangfold** og opphold i naturen synliggjøres gjennom alle satsningsområder. Opphold og fysisk aktivitet i naturen gir bedre folkehelse, både fysisk og mentalt. Friluftsliv er integrering og sosial utjevning i praksis, Det er gratis, har ingen alderskrav og kan gjennomføres uten mye utstyr. Friluftsliv gjennom turgåing, fiske, jakt og annen høsting er lavterskeltiltak som det er enkelt å tilrettelegge for.

Sikring av naturmangfold. God kunnskap om naturverdiene og -ressursene er en forutsetning for å kunne forvalte arealene på en bærekraftig måte. De valg og prioriteringer som kommunens planarbeid fører til, må derfor bygge på et godt kunnskapsgrunnlag. Det kan være utfordrende å føre en natur- og friluftslivsvennlig arealpolitikk når prioritering av økonomisk vekst, arbeidsplasser og innbyggertall er mer synlig i et kortsiktig perspektiv. Med god kunnskap om naturverdiene, miljøets tilstand og utfordringer kan kommunen legge gode premisser for å ivareta hensyn til klima, natur og friluftsområder i sin arealplanlegging. Vi vil påpeke at databaser som <http://www.miljostatus.no/> og <http://www.naturbase.no/> i seg selv ikke er godt nok.

Andre kommentarer

Frivillighet

Sikre god organisasjonsdrift og medvirkning. Frivillige natur- og friluftslivsorganisasjoners kunnskap og engasjement gir forvaltningen og politikerne viktige innspill, opplyser og øker engasjementet i befolkningen og får folk ut i aktivitet. De er derfor en viktig del i et fungerende demokrati. Faste driftsmidler gir trygge rammer for frivillige organisasjoner og kan slik sikre kontinuitet på tjenestene organisasjonene leverer. Forskning og erfaring viser at frivillige organisasjoner i for liten grad sitter ved bordet når saker om friluftslivet behandles i kommunene. FNF Akershus ønsker at kommunen har oppdaterte nettsider over hvilke saker som er på høring i kommunen til enhver tid. Det bør komme tydelig fram for hver sak hva som er hensikten med høringen/planen, sakspapirene til høringen må være enkle å finne, det bør være publiseringsdato, tydelig frist på høringen og kontaktinfo til kontaktperson.

Tiltak som bør inkluderes i samfunnsdelen:

- Utarbeide en frivillighetspolitikk for kommunen i samarbeid med frivillige organisasjoner.
- Tilrettelegge alle planprosesser for deltagelse av frivillige for å sikre involvering av frivilligheten, og relevante og oppdaterte høringssvar.
- Opprette en fast møteplass med kommunen for natur- og friluftslivsorganisasjonene
- Tilrettelegge for at organisasjoner lett kan bli kjent med tilskuddsordninger for natur og friluftsliv for å sikre effektiv finansiering av gode prosjekter og aktiviteter.
- Sikre faste driftstilskudd til natur- og friluftslivsorganisasjoner
- Oppdatere nettsidene til kommunen så de blir mye mer brukervennlige og inneholder informasjon om
 - hva kommunen gjør for å ivareta natur- og friluftslivsinteressene
 - hvilke typer natur- og friluftslivsaktivitet som finnes i kommunen slik at kommunens befolkning kan benytte seg av dette
 - hvor saker på høring finnes, og hvordan delta i medvirkningsprosesser
 - kontaktinfo til ansatte som jobber med natur og friluftsliv

FNF Akershus ønsker i tillegg å stå på kommunens e-post lister (hvis vi ikke allerede står der) og få tilsendt alle saker, små og store, relatert til natur- og friluftslivinteressene. E-posten til FNF Akershus er akershus@fnf-nett.no.

Oppfølging av planen

Innspill til budsjett og handlingsprogram

Det er veldig bra med operasjonalisering av handlingsprogram og budsjett, etterfulgt av rapportering og kvalitetssikring av sentrale nøkkeltall for å sikre at kommunen er på rett vei mot å nå målene.

Vi vil minne om at kommunen må sette av nok ressurser i form av økonomi, kunnskap og arbeidskraft til å bli bedre på ivaretagelse av naturverdier og friluftslivsinteresser. Det må settes av en brukbar andel av driftsutgiftene i kommunen til naturmangfold og friluftsliv. Vi mener kommunen alltid må etterstrebe å ha nok ressurser til:

- å ha kjennskap til hele lovverket som knytter seg til naturforvaltning, ikke bare plan- og bygningsloven.
- ha kapasitet til å kartlegge naturen i kommunen og ha rutiner for å holde kunnskapsgrunnlaget oppdatert og mest mulig komplett.
- ha kapasitet til helhetlig forvaltning helt ned til den minste reguleringsplan, dvs. god kommunikasjon mellom ulike avdelinger

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Akershus

Maria Rundhaugen Tesaker
Koordinator
FNF Akershus